

Nr 518

av herr Bladh m. fl.

om institutionsföreståndare vid grundskolan och gymnasieskolan.

Till vårriksdagen 1974 avlämnades en proposition (1974:99) med förslag om att arvoderade institutionsföreståndartjänster skulle få inrättas i ämnena biologi, fysik, kemi och teknik på grundskolans högstadium. Riksdagen biföll förslaget men uttalade också att Kungl. Maj:t så snart som möjligt borde presentera riksdagen ett samlat förslag till lösning av frågan om särskilda institutionsföreståndare vid olika skolformer.

Avgörande för bedömningen av i vilka ämnen arvoderade institutionsföreståndare skall få finnas bör vara undervisningsvolymen i respektive ämne, institutionernas nyttjandegrad och den arbetstid som åtgår för institutionsarbete.

På grundskolans högstadium är antalet veckotimmar per år störst i matematik följt av hemkunskap. Därefter kommer biologi och fysik och sedan teckning, trä- och metallslöjd samt textilslöjd. Först därefter följer teknik och kemi. Med endast denna bedömningsgrund borde sålunda arvoderade institutionsföreståndare finnas i betydligt fler ämnen än för närvarande.

SIA:s undersökning "Grundskolans lokalresurser" utvisar att nyttjandegraden av institutionerna vid skolor med flera än fyra paralleller generellt är högre i ämnena hemkunskap, musik, teckning, teknik, textilslöjd samt trä- och metallslöjd än i de naturorienterade ämnena. Inte heller nyttjandegraden utgör sålunda motiv för nuvarande begränsning av de ämnen i vilka arvoderade institutionsföreståndare får finnas.

Vad institutionsarbetet beträffar har bl. a. detta undersökts av utredningen om lärares arbetstider (ULA). ULA:s material grundar sig visserligen på en tidigare läroplan, varför tillförlitligheten kan ifrågasättas, men det finns ändå anledning att anta att relationerna ämnena emellan i detta avseende är korrekta. ULA visar att den tid som åtgår för institutionsarbete för lärare i trä- och metallslöjd, teckning, hemkunskap och textilslöjd väl kan mäta sig med och i flera fall överträffar motsvarande för lärare i naturorienterade ämnen.

Det kan således konstateras att varken undervisningsvolym, nyttjandegrad eller den arbetstid som åtgår för institutionsarbete utgör skäl för begränsningen av möjligheterna att inrätta arvoderade institutionsföreståndartjänster. Lärare i ämnen med betungande institutionsarbete som inte kan få ersättning härför upplever självfallet att deras ämnen diskrimineras.

Behovet av arvoderade institutionsföreståndare i flera ämnen inom grundskolan är mycket stort, och redan rättviseskäl talar för en skyndsam

lösning av frågan. Därtill kommer att utredningen om skolans inre arbete (SIA) utgår från att institutionsföreståndarorganisationen skall utvecklas, speciellt med hänsyn till ämnena hemkunskap, teckning, trä- och metallslöjd samt textilslöjd.

I gymnasieskolan finns tjänster som institutionsföreståndare inrättade i vissa naturvetenskapliga och tekniska ämnen.

De yrkesinriktade ämnena saknar dock denna resurs trots att de kräver specialinredda ämnesrum/institutioner med omfattande utrustning. Det är också ämnena som innehåller till största delen laborativa, manuella eller estetisk/praktiska moment.

Genom att grundläggande yrkesutbildning sker via s. k. helintegrerad undervisning förlagd till olika ämnesinstitutioner ställs mycket höga krav på utbildningsplanering och dess syfte kan inte uppnås om inte institutionerna med erforderliga läromedel organiseras och underhålls på ett tillfredsställande sätt. Institutionsarbetet innebär regelbunden skötsel, översyn och förnyelse av befintlig utrustning samtidigt som en kontinuerlig materialanskaffning måste ske. Vidare skall instruktioner och anvisningar för institutionen och dess utrustning utfärdas.

Sammantaget innebär dessa arbetsuppgifter en tidsåtgång som torde överstiga den som åtgår för institutionsarbete i naturvetenskapliga och tekniska ämnen.

Regeringen har i årets budgetproposition föreslagit en kraftig ökning av de yrkesinriktade linjernas kapacitet. Regeringen uttalar dessutom att SÖ i det fortsatta planeringsarbetet skall prioritera de utpräglade yrkesinriktade linjerna.

Detta kommer att ställa mycket stora krav på nyutrustning och översyn av befintliga ämnesinstitutioner, vilket talar för att tjänsten som institutionsföreståndare bör inrättas på de yrkesinriktade linjerna vid gymnasieskolan.

Under återopande av det anförda hemställs

1. att riksdagen uttalar sig för att systemet med arvoderade institutionsföreståndare vid grundskolan även skall omfatta ämnena hemkunskap, teckning, trä- och metallslöjd samt textilslöjd på samma villkor som nu gäller för vissa andra ämnen,
2. att riksdagen ger regeringen till känna vad som ovan anförts beträffande behovet av utvidgade möjligheter att inrätta arvodestjänst som institutionsföreståndare vid gymnasieskolan och då särskilt inom den yrkesinriktade undervisningen.

Stockholm den 22 januari 1975

LENNART BLADH (s)

MARGIT SANDÉHN (s)

HELGE KARLSSON (s)

i Ronneby

AKE GILLSTRÖM (s)

KERSTIN JORDAN (s)

ERIK V. JOHANSSON (s)

i Simrishamn